

Komplettering av samråd gällande äldre angivna riksintresse för energiproduktion, dnr 2016-10664

Energimyndigheten har enligt förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden med mera inom sitt verksamhetsområde ansvar att hålla uppsikt över hushållningen med mark- och vattenområden. Tyngdpunkten i denna verksamhet ska läggas på frågor som har stor betydelse i ett nationellt perspektiv. Energimyndigheten har ansvar att utse riksintressen för energiproduktion och energidistribution enligt 3 kap. 8§ miljöbalken.

Energimyndigheten har genomfört ett arbete för att aktualisera och tydliggöra de riksintresseanspråk för energiproduktion som Nutek angav på 1990-talet. Förslaget sändes ut på samråd våren 2017. Energimyndigheten har efter synpunkter vid samrådet tagit fram en sektorsbeskrivning som ska komplettera värdebeskrivningarna för varje enskild riksintresseområde för energiproduktion. I sektorsbeskrivningen redovisas bland annat de kriterier som tagits fram för att peka ut riksintresse energiproduktion, i enlighet med Boverkets vägledning för riksintressemyndigheter. Kriterierna är delvis justerade i och med att de numera är en del av sektorsbeskrivningen för energiproduktion och inte längre utgör generella och övergripande kriterier för samtliga av Energimyndighetens riksintressen som var fallet tidigare.

Energimyndigheten har vidare valt att behandla ett av de övriga områden som identifierades i NUTEKs inventering av områden för energiproduktion i särskild ordning. Anledningen till det är ett pågående ärende om antagande av detaljplan som berör området för Öresundsverket i Malmö hamn. För Öresundsverket har förslag till värdebeskrivning och geografisk avgränsning för riksintresseanspråket tagits fram. En skillnad i avgränsning gentemot de riksintresseanspråk för energiproduktion som ingick i det tidigare samrådet är att för området vid Öresundsverket föreslås riksintresseområde för energiproduktion även omfatta nätinfrastrukturen som möjliggör för tillkomst och nyttjande av anläggningarna i området. I det tidigare samrådsunderlaget föreslogs motsvarande nätinfrastuktur för respektive riksintresseområde pekas ut som riksintresse för energidistribution.

Sammanfattningsvis ingår i detta samråd:

- Förslag till värdebeskrivning och geografisk avgränsning för Öresundsverket, Malmö hamn, samt förslag till hur riksintresset bör skyddas

- En sektorsbeskrivning för energisektorn i enlighet med Boverkets vägledning till riksintressemyndigheterna (redovisas i ett separat dokument)

Nedan presenteras bakgrunden till förslaget om ett ytterligare riksintresse för energiproduktion, de kriterier som använts för att ange riksintresse energiproduktion, en värdebeskrivning för området vid Öresundsverket samt en beskrivning av vad som kan utgöra påtaglig skada för riksintresset. Den geografiska avgränsningen av området redovisas i bilaga 1.

Bakgrund

Energimyndigheten har sedan 2015 genomfört ett arbete för att aktualisera och tydliggöra de äldre riksintresseanspråk för energiproduktion som Energimyndighetens föregångare NUTEK fattade beslut om under 1990-talet. Inför utpekande av riksintresseanspråken genomförde Nutek en inventering av områden tänkbara för värmekraft. Kriterier som ställdes upp var tillgång till hamnanläggningar (djuphamn), tillgång till kylvatten och befintlig infrastruktur i form av vägar, järnväg och kraftledning. Inventeringen begränsades av behovsskäl till områden söder om en tänkt linje Strömstad-Karlstad-Hudiksvall. Inventeringen visade att i stort sett endast redan tidigare i anspråkstagna områden för energiproduktion och tung industri kunde komma i fråga som riksintresseområden. Sammanlagt bedömde NUTEK att 17 områden uppfyllde dessa kriterier. Utpekandeprocessen, kriterier och listan över de 17 områden som angavs vara av riksintresse redovisades i ett dokument som NUTEK angav var ett övergripande planeringsunderlag.

För att göra ett urval av vilka av dessa områden som Energimyndigheten bedömer ska kvarstå har generella och övergripande kriterier för riksintressen för energiproduktion tagits fram. I beredningen av detta urval valde myndigheten i ett första skede att endast behandla de områden där det har varit möjligt att finna formella beslut tagna av Nutek. Bedömningen har resulterat i att Energimyndigheten föreslår att åtta områden ska kvarstå som riksintressen och två områden föreslås utgå. Dessa förslag till riksintresseanspråk skickades ut på samråd i mars 2017. Energimyndigheten har ännu inte fattat beslut om dessa riksintresseanspråk, men planerar för att göra detta efter det att detta samråd har genomförts i september 2018.

Energimyndigheten har inte kunnat hitta något beslut gällande området vid Öresundsverket, utan området har endast varit identifierat som riksintresseanspråk i NUTEK:s planeringsunderlag. Det var anledningen till att området inte togs med bland de områden som föreslås kvarstå i det samrådsunderlag som skickades ut för samråd i mars 2017.

Mark- och miljööverdomstolen har i maj 2018 begärt yttrande av Energimyndigheten i ett överklagat detaljplaneärende gällande Malmö hamn angående Öresundsverkets betydelse för energiförsörjningen regionalt och nationellt. Efter samråd med Svenska Kraftnät, kom Energimyndigheten fram till

att området vid Öresundsverket bör pekas ut som riksintresse energiproduktion enligt 3 kap. 8 § miljöbalken.

Förslaget till att området ska anges som riksintresse för energiproduktion har baserats på Energimyndighetens framtagna kriterier för vad som kan utgöra riksintresse för energiproduktion, som beskrivs nedan.

Kriterier för riksintresse energiproduktion

Riksintressen för energiproduktion anges för att de behövs för samhällsviktiga funktioner eller har särskilt goda förutsättningar för energiomvandling ur ett nationellt perspektiv. Angivna riksintresseområden för energiproduktion är till nytta för ett hållbart energisystem och försörjningstryggheten ur ett helhetsperspektiv. Följande kriterier gäller för att ange riksintresse för energiproduktion.

Ska-krav:

- Riksintressen för energiproduktion utgörs av ett mark- och/eller vattenområde eller en anläggning som möjliggör för stor energi- och/eller effekttillförsel,
- Mark- och/eller vattenområdet innebär ett strategiskt läge för energiomvandling,
- Mark- och/eller vattenområdet har stor betydelse för försörjningstryggheten.

Bör-krav:

- Mark- och/eller vattenområdet eller anläggningen är särskilt viktigt för balans- och reglerkraft och bidrar till flexibilitet och robusthet för energisystemet som helhet.
- Till angivet mark-och/eller vattenområde finns tillgång till kraftöverföring och/eller utlandsförbindelse.
- Mark- och/eller vattenområdet möjliggör för omställning till ett förnybart energisystem.

Samtliga ska-krav ska vara uppfyllda och minst ett av bör-kraven för att området ska anges som riksintresse.

Värdebeskrivning för Öresundsverket

Energimyndigheten bedömer att området kring Öresundsverket är av nationellt intresse för energisystemet som helhet och har stor betydelse för försörjningstryggheten i södra Sverige. Området är väl lämpat för storskalig energiproduktion och effekttillförsel med tillgång till en väl utbyggd energinfrastruktur. Anläggningar för elöverföring i området är byggda för att ta emot inmatning av effekt vilket generellt innebär det att de också är väl lämpade för att mata ut effekt.

I området finns idag tre anläggningar, ett gaskombikraftverk och två gasturbiner. Gaskombikraftverket kan eldas både med lättolja och naturgas, har en produktionskapacitet på 440 MW el och 250 MW värme och skulle kunna producera 3 TWh el och 1 TWh per år. Gasturbinerna eldas med lättolja och utgör en del av Svenska Kraftnäts störningsreserv. Kraftvärmeanläggningar bidrar med betydelsefull effekttillförsel i elsystemet tack vare hög tillgänglighet på

vinterhalvåret när elbehovet också är stort. Kraftvärmens betydelse bedöms dessutom öka i takt med att andelen variabel elproduktion som sol och vindkraft i elsystemet ökar och särskilt i ett läge då existerande kärnkraftverk har fasats ut av åldersskäl. Framtiden för Öresundsverkets kraftvärmeanläggning är dock osäker i dagsläget.

Området har ett strategiskt läge med närhet till kust och infrastruktur. Att området är lokaliserat i södra Sverige är av särskild betydelse då en stor del av elförbrukningen sker i detta område.

Området vid Öresundsverket bedöms vara av stor betydelse för försörjningstryggheten då anläggningens gasturbiner används som störningsreserv vid störningar i driften av elsystemet, då ny produktion måste sättas igång för att hålla elbalansen. Anläggning bedöms även ha stor betydelse som reservkraft i kriser.

Riksintresseområde för energiproduktion föreslås även omfatta nätinfrastrukturen som möjliggör för tillkomst och nyttjande av anläggningarna i området. Detta omfattar de utgående 130 kV-ledningarna fram till närmaste stamnätsanslutning (Sege).

Sammantaget uppfyller området samtliga ska-krav och ett bör krav av de övergripande och generella kriterier som krävs för att vara av riksintresse för energiproduktion.

Påverkan på riksintressets värden och kvaliteter

För att fungera fullt ut som reservkraftanläggning måste anläggningens bränsleförsörjningsvägar ha hög tillgänglighet och en god volymkapacitet. En åtgärd som medför försämrad tillgänglighet till bränsletillförseln skulle därför innebära en påtaglig skada på riksintresset. Det skulle exempelvis kunna vara fallet om bränsletillförseln via fartyg förhindras och försörjning via tankbil blir det enda alternativet eftersom kapaciteten på tankbilar är begränsad. I ett läge med höjd beredskap skulle försörjningen bli än mer begränsad då det för närvarande endast finns ca 300 tankbilar i hela landet som kan ta 55 kubikmeter olja vardera med släp.

Geografisk avgränsning av riksintresset

För att ta fram geografiska avgränsningar för riksintresseområdet har översiktsplaner och detaljplaner används. Förslaget till geografisk avgränsning av riksintresseområdet redovisas i bilaga 1.